Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat
Directie Bestuur, Financiën en Regio's
Afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onze referentie
2026-0000450370

Datum 16 november 2026
Betreft Motie van het lid Meulenkamp c.s. over maatregelen om de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden bij SPUKS te verminderen

Op 2 juli 2026 heeft uw Kamer de motie Meulenkamp c.s.[1] aangenomen, waarin de regering wordt verzocht om maatregelen te treffen, die de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden bij specifieke uitkeringen verminderen en uw Kamer hierover uiterlijk voor de behandeling van de herziene Financiële-verhoudingswet te informeren. Met deze brief informeer ik uw Kamer over de wijze waarop het kabinet uitvoering geeft aan deze motie.

Specifieke uitkeringen (SPUKS) zijn geoormerkte middelen en worden onder voorwaarden verstrekt vanaf de departementale begrotingen. Dit in tegenstelling tot middelen die via het gemeente- en/of provinciefonds worden verstrekt, die bestedings- en beleidsvrij zijn. Over specifieke uitkeringen wordt door de ontvangende overheid aan het verstrekkende ministerie verantwoording afgelegd.

Er wordt al enige tijd ingezet op een vermindering van het aantal specifieke uitkeringen. Zo is onder het vorige kabinet naar aanleiding van een maatregel uit het coalitieakkoord een aantal specifieke uitkeringen overgeheveld naar fondsuitkeringen. Sinds die kabinetsperiode is het instellen of verlengen van specifieke uitkeringen alleen mogelijk door middel van een kabinetsbesluit. Deze nieuwe of te verlengen SPUKS worden voorgelegd aan de koepels. Sinds de invoering van deze werkwijze is geen enkele SPUK tot stand gekomen zonder de instemming van de VNG en/of het IPO. Daarnaast wordt in het wetsvoorstel Wet herziening uitkeringsstelsel financiële verhoudingen[2] geregeld dat er een drempelbedrag komt voor specifieke uitkeringen. Onder dit bedrag mag geen specifieke uitkering meer worden verstrekt. Dit om te voorkomen dat in de toekomst weer grote aantallen specifieke uitkeringen met een gering bedrag verstrekt worden, waarbij de voordelen voor een medeoverheid niet opwegen tegen de lasten. Tevens regelt het genoemde wetsvoorstel een nieuwe uitkeringsvorm, de Bijzondere fondsuitkering (BFU). De BFU biedt een goed alternatief voor de specifieke uitkering. Met de BFU wordt het mogelijk om kwantitatieve informatie op te vragen om te kijken of de doelen die het Rijk voor ogen heeft bereikt worden, of de uitkering aansluit bij de kosten en of de verdeling van de uitkering nog passend is.

Soms kan het verstrekken van een specifieke uitkering noodzakelijk of gewenst zijn. In dat geval gaat de verstrekkende minister voorafgaand aan verstrekking van de specifieke uitkering in gesprek met de betrokken medeoverheden en het ministerie van

[1] Tweede Kamer vergaderjaar 2026, 36 800 B, nr. 32
[2] Tweede Kamer vergaderjaar 2026, 36988, nr. 2

DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat
Directie Bestuur, Financiën en Regio's
Afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring

Onze referentie
2026-0000450370

Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) over de voorwaarden, vormgeving, uitvoerbaarheid van en verantwoording over de specifieke uitkering. Dit leidt tot een advies vanuit BZK over de vormgeving van de regeling. Daarbij is het uitgangspunt dat er sprake is van adequate verantwoording tegen zo laag mogelijke administratieve- en controlelasten. In deze brief wordt ingegaan op hoe hier nu en in de toekomst nader invulling aan zal worden gegeven.

In lijn met de motie wordt reeds ingezet op het verminderen van de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden door specifieke uitkeringen. Die inzet bestaat uit twee onderdelen.

Zoals hierboven reeds toegelicht, wordt in de eerste plaats ingezet op vermindering van het aantal specifieke uitkeringen. Dit zorgt op directe wijze voor minder verantwoordings- en controlelasten.

Ten tweede wordt bij de middelen, die wel als specifieke uitkeringen worden uitgekeerd, ingezet op lagere lasten. Zo wordt er bij de advisering door het ministerie van BZK kritisch gekeken naar de noodzaak en complexiteit van de te verantwoorden indicatoren. Voorts vindt advisering plaats over hoe de verantwoording zo goed mogelijk ingericht kan worden en op welke wijze de hierbij behorende lasten niet onnodig hoog hoeven te zijn. Ook vindt er over de uitvoerbaarheid van de specifieke uitkering afstemming plaats met de ontvangers of koepelorganisaties van medeoverheden. Bij de inrichting van specifieke uitkeringen wordt bovendien gekeken of uitsluitend informatie wordt uitgevraagd die noodzakelijk is voor de vaststelling van de specifieke uitkering en de verantwoording van de besteding door het Rijk. Wanneer in de praktijk blijkt dat bepaalde criteria of uitvragen voor onduidelijkheid zorgen, dan worden deze na het ontvangen van signalen vanuit medeoverheden aangepast of verduidelijkt in de verantwoordingsstukken, om interpretatieproblemen en aanvullende werkzaamheden aan de kant van medeoverheden te voorkomen. Tot slot wordt er voor specifieke uitkeringen met een omvang onder de € 125.000 per ontvanger gewerkt zonder aanvullende accountantscontrole, wat voor deze kleinere uitkeringen een directe verlichting van de controlelast betekent.[3]

Naast deze reeds lopende activiteiten wordt gewerkt aan aanvullende maatregelen om de verantwoordings- en controlelasten voor medeoverheden verder te beperken, die ik hieronder nader toelicht. Belangrijk is om hierbij te benoemen dat het ministerie van BZK bij een voorstel voor een specifieke uitkering een adviserende rol heeft. De verantwoordelijkheid voor het regelen en uitvoeren van de specifieke uitkering ligt bij de verstrekkende minister. In dat licht moeten de maatregelen ook worden bezien. Het verstrekkende vakdepartement zal uiteindelijk uitvoering moeten geven aan de vermindering van verantwoordings- en controlelasten van de SPUKS die ze uitkeren. Het ministerie van BZK zal bij iedere SPUK mee blijven kijken en blijven sturen op zo beperkt mogelijke lasten.

Aanvullende maatregelen ter beperking van de verantwoordingslasten
Een deel van de aanvullende maatregelen volgt uit de voorgestelde wijziging van de herziening van de Financiële-verhoudingswet en zijn opgenomen in de daarbij

[3] https://www.rijksoverheid.nl/documenten/2023/04/18/specifieke-uitkeringen-met-een-gering-bedrag

DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat
Directie Bestuur, Financiën en Regio's
Afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring

Onze referentie
2026-0000450370

behorende memorie van toelichting.[4] De verdere maatregelen kunnen binnen bestaande en voorgestelde wet- en regelgeving worden uitgevoerd.

De focus van de aanvullende maatregelen ligt op nieuwe specifieke uitkeringen, aangezien het wijzigen van bestaande specifieke uitkeringen juist leidt tot een hogere administratieve druk, omdat de tussentijdse verantwoordingseisen worden aangepast. Daarnaast kan een tussentijdse wijziging van bestaande specifieke uitkeringen de financiële verantwoording door de verantwoordelijke minister bemoeilijken, omdat tussentijds de spelregels worden aangepast.
De volgende aanvullende maatregelen worden getroffen:

- Een Rijksbrede handreiking met daarin handvatten voor:
    - Tegemoetkoming verantwoordingslasten.
    - Verschillende uitvoeringsvarianten voor verantwoording.
    - Modelregeling en modelbeschikking.
    - Lijst met uniforme definities van veelgebruikte begrippen.
    - Beperken getrapte verantwoording.
    - Opletpuntenlijst opstellen nieuwe SPUKS.
    - Passage lage verantwoordingslasten.
- Versteviging van de betrokkenheid van medeoverheden bij nieuwe specifieke uitkeringen.

Onderstaand worden deze maatregelen nader toegelicht.

Rijksbrede handreiking
De nadere uitwerking van deze aanvullende maatregelen vindt plaats in een rijksbrede handreiking. Deze handreiking heeft als doel om departementen handvatten en kaders te bieden, waarbinnen een specifieke uitkering kan worden geregeld en vormgegeven met zo laag mogelijke administratieve lasten voor zowel het Rijk als de medeoverheden. Vanuit mijn rol als minister van BZK kan ik het gebruik van deze handreiking monitoren. Het streven is om deze handreiking in gebruik te nemen voor nieuwe specifieke uitkeringen vanaf 2027. Concreet bevat de handreiking de hierna genoemde aanvullende maatregelen.

Tegemoetkoming verantwoordingslasten
Het is ongewenst dat provincies en gemeenten de verantwoordings- en controlelasten (volledig) zelf dienen te dragen. Indien een vakminister een specifieke uitkering regelt en daarvoor de benodigde verantwoordingsinformatie van de ontvanger vereist, is het redelijk dat hij de ontvanger tegemoetkomt voor (een deel van) de lasten die daarmee samenhangen. Daarom moet er voorafgaand aan het verstrekken van een specifieke uitkering ook rekening worden gehouden met de lasten die samenhangen met de verantwoording van een specifieke uitkering. In het kader van uniformiteit zal in de rijksbrede handreiking een aantal gemeenschappelijke richtlijnen worden opgenomen, die gehanteerd kunnen worden bij het bepalen van de tegemoetkoming. Op deze wijze wordt het voor departementen eenvoudiger om de hoogte van de tegemoetkoming te bepalen en worden de administratieve lasten voor medeoverheden zoveel mogelijk beperkt. De fondsbeheerders kijken bij de advisering over specifieke uitkeringen of rekening is gehouden met de tegemoetkoming van de uitvoeringslasten. Hierbij wordt integraal gekeken naar de uitvoeringslasten, waaronder de administratieve- en

[4] Tweede Kamer vergaderjaar 2026, 36988, nr. 2

DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat
Directie Bestuur, Financiën en Regio's
Afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring

Onze referentie
2026-0000450370

controlelasten. De vakminister is verantwoordelijk voor het bepalen van de hoogte van de tegemoetkoming.

Verschillende uitvoeringsvarianten voor verantwoording
Op dit moment is de vorm van specifieke uitkeringen grotendeels vrij. Dit leidt ertoe dat ontvangers te maken hebben met een grote verscheidenheid aan uitvoering- en verantwoordingsvoorschriften. Dit leidt tot onnodige complexiteit. Daarom wordt een aantal uitvoeringsvarianten uitgewerkt, waar vakministers uit kunnen kiezen bij het regelen van de verantwoording van een specifieke uitkering. Uitgangspunt is hierbij dat de varianten zodanig worden ingericht dat deze in de meeste situaties voldoen. Aan de hand van de handreiking zal vrij eenvoudig kunnen worden bepaald, welke uitvoeringsvariant gekozen kan worden voor de verantwoording van een specifieke uitkering. Een uitvoeringsvariant is een vaste combinatie van verantwoordingsvereisten, bijvoorbeeld ten aanzien van verantwoording en gevraagde informatie. Op deze wijze kunnen uitvoeringsvarianten bijdragen aan de overzichtelijkheid en vermindering van de administratieve lasten van specifieke uitkeringen.

Modelregeling en modelbeschikking
Op dit moment verschillen de regelingen en beschikkingen van de verschillende departementen van elkaar. Dit komt de uitvoerbaarheid bij provincies en/of gemeenten niet ten goede. Zo verschilt bijvoorbeeld per regeling de vindplaats van de voorwaarden waar de medeoverheid aan moet voldoen. In de handreiking worden modelregelingen en modelbeschikkingen opgenomen, ten behoeve van een zo groot mogelijke uniformiteit.

Lijst met uniforme definities van veelgebruikte begrippen
Om interpretatieproblemen in de verantwoording en controle te voorkomen, wordt een lijst met uniforme definities opgesteld en in de handreiking verwerkt. Dit zorgt vooraf voor helderheid over de betekenis van de gehanteerde begrippen in het kader van de verantwoording. Deze uniforme definities zullen worden gehanteerd in de regelingen en beschikkingen die departementen opstellen. Een voorbeeld van een veelgebruikt begrip is *besteding*, waarbij zal worden toegelicht wanneer uitgaven kunnen worden verantwoord onder een SPUK.

Beperken getrapte verantwoording
Het uitgangspunt bij een specifieke uitkering wordt rechtstreekse bekostiging vanuit het Rijk aan de medeoverheid, die de middelen besteedt. Wanneer medeoverheden van elkaar middelen ontvangen afkomstig uit specifieke uitkeringen, ontstaat er een getrapte verantwoording. De uiteindelijke ontvanger moet dan eerst verantwoording afleggen aan de doorverstrekkende medeoverheid, die vervolgens weer aan het Rijk verantwoordt. Om de administratieve druk en controlelasten te verlichten, wordt geadviseerd om getrapte verantwoording alleen nog toe te passen wanneer dit strikt noodzakelijk is. In de handreiking wordt dan ook het uitgangspunt opgenomen dat getrapte verantwoording in beginsel wordt vermeden en bij uitzondering plaatsvindt. Dit voorkomt situaties waarin bijvoorbeeld een provincie een specifieke uitkering ontvangt, deze doorverstrekt aan een gemeente, en er vervolgens door beide medeoverheden afzonderlijk verantwoord moet worden.

DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat
Directie Bestuur, Financiën en Regio's
Afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring

Onze referentie
2026-0000450370

Opletpuntenlijst opstellen nieuwe SPUKS
Tevens wordt een door het ministerie van BZK ontwikkelde opletpuntenlijst met daarin een praktische leidraad bij het opstellen van specifieke uitkeringen gedeeld in de handreiking voor gebruik door alle verstrekkende departementen.

De lijst bevat concrete aandachtspunten voor het in een vroeg stadium betrekken van de medeoverheden en tips over onder meer de juridische grondslag, budgetverdeling en verantwoording. Zonder deze lijst bestaat de kans dat departementen pas na het advies van BZK stilstaan bij bepaalde aspecten, op een moment dat het ontwerpproces van de SPUK al verder gevorderd is. Departementen kunnen door deze opletpuntenlijst hun specifieke uitkeringen aan de voorkant zo ontwerpen dat de administratieve druk minimaal blijft.

Passage lage verantwoordingslasten
In de handreiking wordt opgenomen dat een verstrekkend departement bij het regelen van een nieuwe specifieke uitkering toelicht, welke maatregelen zijn genomen om de administratieve en controlelasten te verminderen of zo laag mogelijk te houden. In de handreiking zal hiervoor een voorbeeldpassage worden opgenomen, waarmee een bewuste afweging vooraf wordt gestimuleerd.

Verdere maatregelen
Naast de aanvullende maatregelen die in de handreiking worden opgenomen, worden op de korte termijn ook de volgende acties ondernomen.

Versteviging van de betrokkenheid van medeoverheden bij nieuwe specifieke uitkeringen
Het advies van BZK bij de vormgeving van de verantwoording zet standaard al in op de beperking van verantwoordings- en controlelasten en uitvoerbaarheid voor medeoverheden. Indien er twijfel is over de uitvoerbaarheid, zal in contact worden getreden met de betrokken koepels of individuele ontvangers en wordt hun advies zwaarwegend meegenomen in de advisering van het ministerie van BZK. Hierdoor wordt de impact op de uitvoerbaarheid al aan de voorkant beter getoetst en geborgd.

Aangepaste verantwoording bij provincies
Afgelopen periode ben ik samen met andere departementen met provincies in gesprek geweest over hoe toegewerkt kan worden naar een goede verantwoording van specifieke uitkeringen richting het Rijk, die aansluit bij de door provincies gehanteerde werkwijze van verantwoording van verstrekte subsidies. Tegelijk zet het Rijk in op het verminderen van administratieve lasten. Deze overleggen hebben duidelijkheid gegeven over de wijze van verantwoording. Daarom worden de indicatoren voor de accountantscontrole in de toekomst aangepast. Deze werkwijze borgt een rechtmatige verantwoording van de door het Rijk verstrekte middelen en zorgt daarnaast voor lagere administratieve lasten bij provincies. Deze werkwijze zal vanaf 2028 gehanteerd worden. Ter voorbereiding hierop zal een aantal bestaande regelingen en beschikkingen aangepast worden.

De in deze brief genoemde bestaande en aanvullende maatregelen zijn erop gericht om de verantwoordings- en controlelasten bij specifieke uitkeringen voor medeoverheden te verminderen. Deze vermindering van lasten van nieuwe SPUKS laat onverlet dat de ambitie om het aantal specifieke uitkeringen structureel terug te dringen ongewijzigd blijft. In de Kamerbrief bij het Onderhoudsrapport Specifieke Uitkeringen wordt u

jaarlijks geïnformeerd over het aantal specifieke uitkeringen en de wijze waarop de verantwoordings- en controlelasten zijn verminderd.[5]

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Pieter Heerma

DG Openbaar Bestuur en Democratische Rechtsstaat
Directie Bestuur, Financiën en Regio's
Afdeling Regelgeving, Toezicht en Monitoring

Onze referentie
2026-0000450370

[5] Kamerstuk 36 800 B, nr. 24